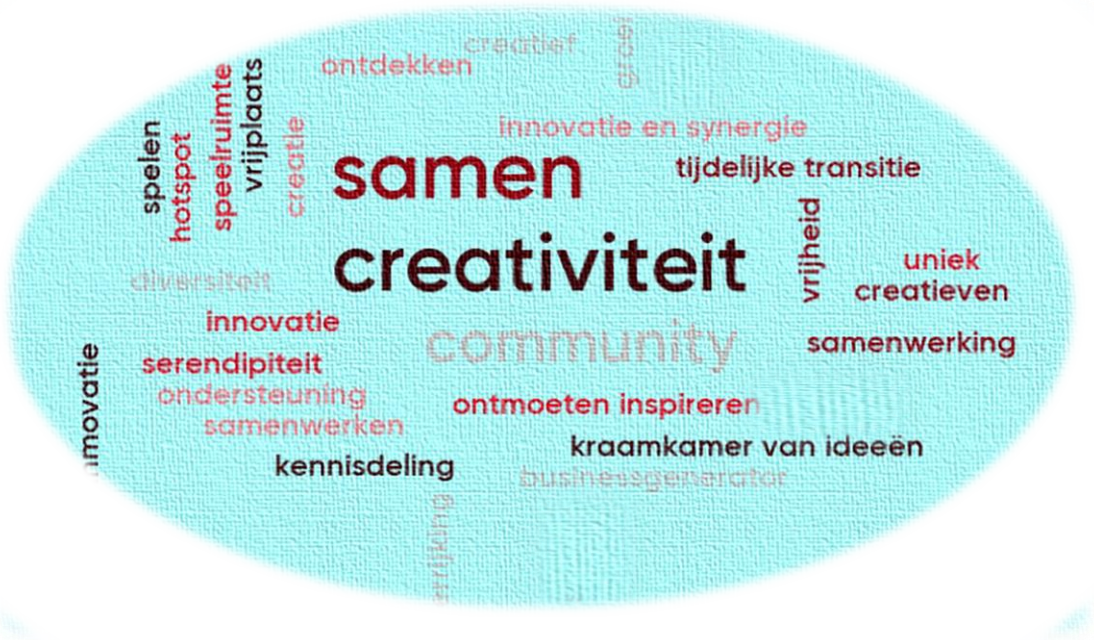

Aanpak broedplaatsen Gemeente Groningen

12 mei 2020

Inleiding

In Groningen willen we volop ruimte bieden aan de creatieve sector, De sector draagt veel bij aan onze economie, en ons vestigingsklimaat, en speelt door het creëren van maatschappelijke waarde een steeds belangrijkere rol bij gebiedsontwikkeling. Vanwege de belang van het huisvesten van de creatieve industrie, komen we nu met een *Aanpak broedplaatsen*.

De cultuurnota, de Economische Agenda en het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie van onze gemeente vormen de kaderstelling voor onze *Aanpak broedplaatsen*. In die visies formuleren we de ambitie zowel ruimte te bieden aan startups en broedplaatsen als te werken aan gemengde stedelijke gebieden met een aantrekkelijke functiemix. In deze *Aanpak broedplaatsen* werken we deze ambities uit in een plan van aanpak.

Dit document is het resultaat van diverse gesprekken, werksessies en discussies die we het afgelopen jaar hebben gevoerd met gebruikers, kunstenaars, onderwijsinstellingen, ontwikkelaars en vastgoedpartijen. De aanpak vormt de basis om de komende jaren gezamenlijk met deze partijen de inhoudelijke opgaves aan te pakken.

Afbeelding omslag: wordcloud naar aanleiding van de vraag "Wat is voor jou in één woord het kenmerk van een broedplaats?" tijdens een bijeenkomst met gebruikers en aanbieders van broedplaatsen in Groningen (12 februari 2020).

Wat zijn broedplaatsen?

Broedplaatsen zijn plekken en gebouwen waar verschillende creatieve ondernemers en/of kunstenaars werken en soms ook wonen. Vaak gaat het om startups in de creatieve sector, de ICT en kleinschalige maakindustrie/ambachten. In de regel wordt deze groep aangeduid als de *creatieve industrie*.

Broedplaatsen kennen verschillende vormen en laten zich moeilijk in een definitie vatten. Samenwerking, creativiteit, innovatie en vrijheid zijn veelgenoemde eigenschappen. Ook het begrip *serendipiteit* is nauw verwant aan broedplaatsen. In alle gevallen is flexibiliteit van belang om doorstroming en vernieuwing mogelijk te maken. Naast een economisch belang voor de stad en regio kan er ook sprake zijn van een sociaal-maatschappelijk belang voor de omgeving waarin een broedplaats functioneert.

Serendipiteit

Serendipiteit is het vinden van iets onverwachts en bruikbaar terwijl je op zoek bent naar iets totaal anders. In broedplaatsen wordt serendipiteit 'een handje geholpen' doordat (creatieve) mensen van verschillende disciplines en achtergronden elkaar hier treffen. De georganiseerde samenloop van omstandigheden in een broedplaats faciliteert deze vorm van kruisbestuiving.

In onze quickscan¹ broedplaatsen identificeren we 47 locaties in onze gemeente, te verdelen in 4 typen:

- Broedplaatsen: gekenmerkt door een krachtige *community*, vrijheid en diversiteit (zoals de tijdelijke ontwikkelingen Biotoop Haren en Backbone050);
- Incubators: minder vrijblijvendheid, maar met actieve ondersteuning/coaching voor de ondernemers (zoals Indietopia en Startup City);
- Atelierpanden: gericht op (beeldend) kunstenaars (zoals Het Paleis en The Resort);
- Bedrijfsverzamelgebouw+: gebouw waar creatieve en/of jonge ondernemers zijn gevestigd, maar zonder expliciete *community* (zoals The Rock en Mediacentrale).

Hoe staan onze broedplaatsen ervoor?

Op dit moment is er in onze gemeente voldoende ruimte beschikbaar voor de creatieve industrie. We zien het als onze opgave ervoor te zorgen dat dit de komende jaren zo blijft.

In 2018 is in onze opdracht een quickscan verricht naar broedplaatsen in Groningen. Hieruit bleek dat zowel gebruikers als aanbieders goeddeels tevreden zijn met omvang en kwaliteit van het aanbod:

Volgens het veld (gebruikers en beheerders/eigenaren van broedplaatsen) is er op dit moment geen tekort aan broedplaatsen in kwantitatief of kwalitatief opzicht. Tijdelijkheid wordt niet direct als een probleem gezien.²

Die situatie is tot op heden niet veranderd. Een belangrijke factor daarin is de verlenging van het voortbestaan van de Biotoop, met ruim 300 woon/werkplekken, tot tenminste 2023. Dat neemt niet weg dat we juist nu moeten nadenken over het beschikbaar houden van voldoende passende en betaalbare ruimtes in de toekomst. Zoals de quickscan stelt:

Wel is er behoefte aan (investerings-)perspectief en continuïteit in de (betaalbare) voorraad. Voor tijdelijke initiatieven welke tijdens de crisisjaren de leegstand mitigeerden en voor levendigheid zorgden moet wel telkens ruimte blijven.²

Waarom een Aanpak broedplaatsen?

Als gemeente willen we ruimte bieden aan creativiteit. Daarmee binden we talent en versterken we onze economie. Ook dragen broedplaatsen bij aan een aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsomgeving, en bieden ze kans op een innovatieve aanpak van maatschappelijke opgaven.

Ateliers en creatieve broedplaatsen dragen bij aan onze ambities van Groningen als creatieve en innovatieve stad, evenals aan ons imago van *City of Talent* en *Creative & Resilient City*. Vanwege de druk op de vastgoedmarkt is het echter steeds minder vanzelfsprekend dat

---

¹ Gemeente Groningen, *Groningen Groeit; Quickscan Broedplaatsenbeleid* – Gemeente Groningen (19-07-2018).

² Gemeente Groningen, *Groningen Groeit; Quickscan Broedplaatsenbeleid* – Gemeente Groningen (19-07-2018), p. 6.

kunstenaars en andere creatieven een passende werkplek vinden in onze gemeente. Voor de ontwikkeling van ons broedplaatsenbeleid is in het coalitieakkoord³ budget vrijgemaakt.

Het belang van creatieve industrie wordt inmiddels breed erkend. Steden die hierin voorop lopen kunnen volgens de EU-monitor *Culturele en creatieve steden*⁴ bogen op meer banen, studenten en hoogopgeleiden, en hebben ook meer geld te besteden. De impact beperkt zich niet tot (werkgelegenheid in) de sector zelf; de creatieve sector zorgt ook voor *waardecreatie* in andere domeinen, en is daarmee gangmaker voor de héle stedelijke economie.

Crossovers en Embedded creativity

Een belangrijke eigenschap van de creatieve industrie is dat zij waarde creëert voor andere sectoren, bedrijfstakken of domeinen. Dit wordt het 'crossover effect' genoemd. De creatieve industrie versterkt het innovatievermogen en de concurrentiekracht van haar klanten, bijvoorbeeld door het leveren van grensverleggende productontwerpen of het uitstippelen van een effectieve communicatiestrategie of marketingcampagne.

De kracht van creativiteit is dus groter dan die van de creatieve industrie alleen. Creatieve bedrijven zijn als het ware ingebed in andere sectoren, en dat wordt daarom ook wel 'embedded creativity' genoemd.

Bron: Monitor Creatieve Industrie (2019)

Broedplaatsen zijn bij uitstek plekken waar crossovers kunnen ontstaan. Een uitkomst die van belang is voor de ontwikkeling van de creatieve industrie zelf, maar  ok voor de omgeving. Zo zien we een toegevoegde waarde voor onze economie, voor gebiedsontwikkeling, voor cultuur, en voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken.

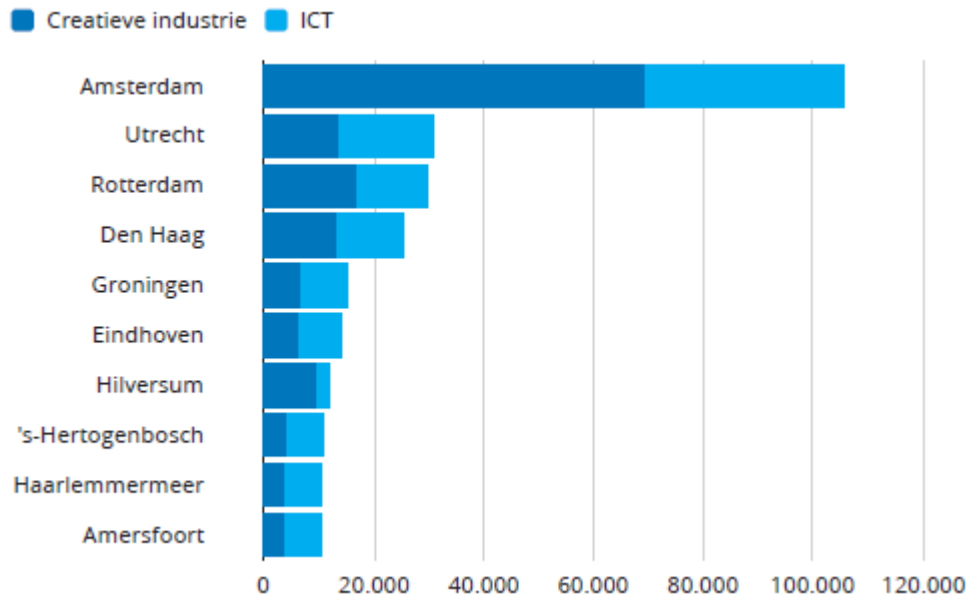
De toegevoegde waarde van broedplaatsen

- *Economisch: broedplaatsen stimuleren innovatie door een mix van mensen, ondernemingsvormen en disciplines. Ze bieden een omgeving waarin startups zich kunnen ontwikkelen en de weg naar de markt vinden.*
- *Bij gebiedsontwikkeling: broedplaatsen dragen bij aan zichtbaarheid en aantrekkingskracht van stadsontwikkelingen en wijkvernieuwing. De mix van functies draagt bij aan de levendigheid van wijken.*
- *Cultureel: broedplaatsen vormen een belangrijke schakel in de culturele infrastructuur. Afgestudeerde dan wel beginnende kunstenaars vinden via broedplaatsen inspiratie bij vakgenoten en een netwerk om hun werk bekendheid te geven.*
- *Sociaal-maatschappelijk: broedplaatsen dragen bij aan een inclusieve gemeente doordat ze mensen met verschillende achtergronden met elkaar verbinden en een ontmoetingsplek zijn voor talent en onalledaagse oplossingen kunnen vinden voor maatschappelijke opgaven.*

³ Gemeente Groningen, *Coalitieakkoord 2019-2022: Gezond, groen, gelukkig Groningen* (2019).

⁴ EU, *Cultural and Creative Cities Monitor*, via <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/cultural-creative-cities-monitor/>.

De creatieve industrie is belangrijk voor de stad. De afgelopen jaren kende de sector een bovengemiddelde groei. Met 6.600 banen neemt de creatieve industrie bijna 5% van het totale aantal banen in Groningen voor rekening⁵. Tellen we de ICT als specifieke vorm van creatieve industrie mee, dan loopt dit zelfs op tot ruim 10% (15.490 banen). Daarmee neemt Groningen in absolute zin landelijk de 5^e plek in.

Figuur 1 - Aantal banen in creatieve industrie en ICT, 2018 (bron: Monitor Creatieve Industrie 2019)

In Groningen is 60% van de broedplaatsen gevestigd in tijdelijke locaties. De toenemende krapte op de vastgoedmarkt zet de beschikbaarheid van leegstaande gebouwen onder druk. De stad groeit in aantal banen en inwoners, wat leidt tot een grotere vraag naar woningen en bedrijfsruimte. Het beleid is er in Groningen op gericht deze groei vooral op te vangen door bestaande locaties in nieuwe woon- en werkgebieden te veranderen. Ondertussen groeit ook de creatieve sector door, met een navenante groei in ruimtebehoefte. Deze tegengestelde beweging van een grotere ruimtebehoefte versus een verminderde beschikbaarheid kan de ontwikkeling van broedplaatsen in de weg zitten.

Leren van andere steden

Veel steden in Nederland werken aan broedplaatsenbeleid. Dit varieert van een sterke gemeentelijke inzet tot een meer faciliterende aanpak, al dan niet met een rol voor partnerorganisaties.

AMSTERDAM

Amsterdam voert het meest vergaande en actieve beleid. Zij heeft een gemeentelijk *Bureau Broedplaatsen* opgericht dat (initiatiefnemers van) broedplaatsen toetst en ondersteunt, en beschikt over een jaarlijks budget van €2,5 mln. Veel broedplaatsen in Amsterdam worden

⁵ Cijfers 2018. Monitor Creatieve Industrie 2019 (12-01-2020).

beheerd door de *Stichting Urban Resort*, die fungeert als schakel tussen leegstaande bedrijfsruimtes en de grote vraag naar betaalbare werkplekken voor kunstenaars, ambachtslieden en (door)startende creatieve ondernemers.

ROTTERDAM

In reactie op de creatieve bloei heeft ook Rotterdam broedplaatsenbeleid geïntroduceerd. De *Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam* (SKAR) ontvangt subsidie voor het beheer van eigen en gemeentelijke atelierpanden, en is 'preferred' partner voor de aankoop en verhuur van gemeentelijk vastgoed. De gemeente verhuurt ook zelf panden aan creatieven. Uitgangspunt is dat geen exploitatiesubsidie beschikbaar wordt gesteld. Voor uitbreiding en ontwikkeling van broedplaatsen zijn drie 'prioritaire gebieden' aangewezen.

DEN HAAG

Ook Den Haag onderkent de trend van verminderde leegstand. Zij trok de afgelopen jaren 2 miljoen uit voor broedplaatsen vanuit haar programma Wonen, onder meer voor het oprichten van een borgstellingsfonds, het subsidiëren van de onrendabele top bij leegstand en het opzetten van een makelaarsrol. Cultuurinstelling *Stroom* is belast met de toewijzing van ateliers, waarvan een aantal speciaal is bedoeld voor jong talent (periode van 5 jaar). Er is een subsidieregeling voor activiteiten in broedplaatsen met een meerwaarde voor de omgeving.

EINDHOVEN

Ondanks haar imago als Designstad voert Eindhoven een beperkte regie op de creatieve sector. Wel wordt de meerwaarde onderkend voor gebiedsontwikkeling, herbestemming en het vestigingsklimaat. Naast de vele marktinitiatieven voor huisvesting overweegt Eindhoven ca. 12.000 m² betaalbare huurvoorraad beschikbaar te houden als tijdelijk (eigen) vastgoed. Gekeken wordt naar leegstandsbeheerders om naast financiële afspraken kwalitatieve afspraken over het gebruik van panden te maken.

UTRECHT

In Utrecht werkt de gemeente samen met stichting *DePlaatsmaker* aan het realiseren van ateliers en werkruimtes voor kunstenaars en culturele instellingen. *DePlaatsmaker* neemt voor korte of langere tijd panden in beheer om daarin werkruimten te realiseren en die aan kunstenaars en kunstinstellingen te verhuren. Het gaat dan om zowel gemeentelijke als particuliere panden.

SAMENVATTEND

Alle genoemde steden erkennen het belang van broedplaatsenbeleid voor het aantrekken en behouden van creatief talent en het omgaan met de krimpende leegstand. Elke stad heeft zijn eigen uitdagingen. Zo richt Amsterdam zich vooral op het beschikbaar houden van voldoende ruimte in een overspannen vastgoedmarkt. Beheer en toewijzing worden per stad anders geregeld. Betaalbaarheid en doorstroming zijn hierbij - zeker als het gaat om jong talent - vaste aandachtspunten.

Ook Groningen heeft zijn eigen constellatie die maatwerk vraagt. Zo is er al een goede basis voor de omgang met leegstand, met partners als Carex en HaViK, en is er, zoals de quickscan liet zien, op dit moment voldoende betaalbare ruimte. De uitdaging zit erin deze basis op orde te houden, goed voorbereid te zijn op veranderende omstandigheden en antwoord te bieden op de behoeften van betrokken partijen.

Wat doen we al?

We hebben als gemeente al diverse instrumenten waarmee we de creatieve industrie en broedplaatsen ondersteunen. Met de *Aanpak broedplaatsen* brengen wij de bestaande inzet bij elkaar.

Vanuit verschillende afdelingen heeft onze gemeente beleid waarmee broedplaatsen direct en indirect worden ondersteund.

Vanuit het **cultuurbeleid** zetten we in op artistieke talentontwikkeling en ondernemerschap, en helpen we (beginnende) kunstenaars op weg met financiële ondersteuning. We willen dat artistiek toptalent de kansen krijgt zich in Groningen te ontwikkelen. Passende huisvesting kan hieraan bijdragen. Ons **economisch beleid** zet in op innovatie, groei en ondernemerschap. We ondersteunen en ontzorgen beginnende ondernemers en stimuleren hen verder te groeien, waarmee ze een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid in stad en regio. Broedplaatsen zijn plekken waar met name beginnende ondernemers (startups) samen met anderen hun idee of product verder kunnen ontwikkelen. Via het **ruimtelijke ordeningsbeleid** en **vastgoedbeleid** bieden we ruimte aan initiatieven door de inzet van leegstaand vastgoed, maar zien we ook de (sociaal-maatschappelijke) toegevoegde waarde van broedplaatsen voor de omgeving. Zo hebben broedplaatsen bijgedragen aan de ontwikkeling van het Ebbingekwartier tot nieuwe stadswijk en brengen broedplaatsen nu leven op De Suikerzijde. Een aantal ontwikkelingen zijn mede mogelijk gemaakt met behulp van het Startersfonds, dat we in 2016 samen met Triodos Bank hebben ingesteld.

Een effectieve aanpak vraagt integraliteit om optimaal te kunnen inspelen op ontwikkelingen in het veld. Met de *Aanpak broedplaatsen* verenigen we de gemeentelijke inzet op het gebied van broedplaatsen in Groningen.

Wat willen we bereiken?

We willen onze creatieve sector huisvesten op een wijze die haar in staat stelt tot bloei te komen en daarmee bij te dragen aan Groningen als creatieve stad en *City of Talent*. De komende jaren willen we de kwaliteit en de kwantiteit van deze huisvesting borgen en broedplaatsen de ruimte bieden om zich (verder) te ontwikkelen.

In broedplaatsen huisvesten we onze creatieve industrie. Zoals de quickscan liet zien is deze huisvesting op orde, maar vraagt borging hiervan aandacht. Niet alleen is de beschikbaarheid van vastgoed conjunctuurgevoelig, ook kent de sector een sterke groei. Daarbij willen we als stad in ontwikkeling blijven. Dat geldt ook voor onze broedplaatsen. Als plekken van innovatie genereren deze bij uitstek nieuwe ideeën en talenten. De spin-off hiervan kan voordelig zijn voor de directe omgeving en voor de stad als geheel. In lijn met ons beleid voor de creatieve industrie willen we als gemeente in dit alles faciliteren, aanjagen en verbinden.

Om onze doelen te bereiken, komen we tot de volgende strategieën:

1. VOLDOENDE EN BETAALBARE RUIMTE

Groninger broedplaatsen bieden voldoende (en) betaalbare ruimte aan nieuwe initiatieven en beginnende creatieve professionals, ondernemers en kunstenaars.

2. INNOVATIE EN VERNIEUWING

Groninger broedplaatsen dragen bij aan de innovatiekracht en economische ontwikkeling van onze gemeente.

3. TALENT EN ONDERNEMERSCHAP

Beginnende creatieve professionals worden in Groninger broedplaatsen gestimuleerd zich verder te ontwikkelen tot zelfstandige creatieve ondernemers.

Wat gaan we doen?

Met ons broedplaatsenbeleid willen we, in lijn met onze aanpak voor de creatieve sector, ontwikkelingen vanuit de markt faciliteren, en talent en innovatie stimuleren. We ondersteunen starters vanuit de gedachte dat zij een zetje nodig hebben om concepten of ideeën uit te werken richting een zelfstandig bestaan als ondernemer of kunstenaar.

Hoewel er veelal sprake is van gemeenschappelijke uitgangspunten en ambities, vraagt elke gemeente een broedplaatsenbeleid op maat. Voor Groningen geldt dat de marktdruk niet zo hoog is als in Amsterdam, maar de voorraad niet zo ruim als in Eindhoven. Ook kunnen we reeds bogen op een goede infrastructuur. Onze inzet is een integrale aanpak, verankerd in de diverse beleidsvisies, die uitgaat van faciliteren, aanjagen en verbinden.

De *Aanpak broedplaatsen* is de uitvoeringsagenda waarmee we invulling geven aan onze ambities ten aanzien van broedplaatsen in de Economische Agenda, de Cultuurnota en het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie. We maken gebruik van de middelen die reeds binnen deze programma's voor broedplaatsen zijn gereserveerd. Vanuit de genoemde programma's is er in deze collegeperiode ca. € 1,5 mln. beschikbaar voor onze reguliere inzet voor creatieve industrie en aanvullende maatregelen voor broedplaatsen.

Voor de uitwerking van de aanpak is een gemeentelijke werkgroep broedplaatsen geformeerd. Deze zoekt regelmatig afstemming over nieuwe initiatieven en ontwikkelingen in de markt, en wil actief inspelen op kansen en bedreigingen. Met onze *Aanpak broedplaatsen* geven we de komende jaren vorm aan onze drie strategieën met een pakket van concrete maatregelen.

Voldoende en betaalbare ruimte

Het tot bloei laten komen van onze creatieve sector vraagt het voldoende beschikbaar hebben van passende huisvesting. Deze kan, met het oog op betaalbaarheid, tijdelijk van aard zijn. Van belang is dat we, ongeacht marktontwikkelingen, structureel kunnen beschikken over aanbod dat aansluit bij de vraag ('ijzeren voorraad').

- **We verkennen bij het beschikbaar komen van vastgoed standaard de mogelijkheden voor broedplaatsontwikkeling**
Ter ondersteuning van onze maatschappelijke doelen beschikken we als gemeente over een uitgebreide vastgoedportefeuille. Daarbij kan vastgoed tijdelijk of permanent vrijkomen. In het kader van onze aanpak broedplaatsen voeren we een standaard check in of dit vrijgekomen vastgoed is te benutten als broedplaats.
- **We monitoren vraag en aanbod**
Met de Makeltafel hebben we in onze organisatie een centrale plek ingericht waar we vraag en aanbod rond gemeentelijk vastgoed bij elkaar brengen. Daarmee bevorderen we matching en houden we zicht op ontwikkelingen op de korte en langere termijn die van invloed zijn op vraag en aanbod van broedplaatsen.
- **We signaleren kansen voor broedplaatsontwikkelingen en gaan hierover in gesprek met eigenaren van leegstaand vastgoed**
Veel broedplaatsen maken gebruik van tijdelijk leegstand vastgoed en braakliggende gronden. Op locaties waar wij kansen zien voor de ontwikkeling van broedplaatsen gaan we actief over de mogelijkheden in gesprek met de betreffende vastgoedeigenaren.
- **We brengen partijen samen om broedplaatsontwikkeling te faciliteren**
Als gemeente voeren we gesprekken met zowel vastgoedeigenaren als initiatiefnemers en gebruikers van broedplaatsen. Zien we kansrijke combinaties, dan brengen we partijen met elkaar in contact.
- **We zijn in gesprek met de corporaties over de beschikbaarheid van atelierruimte**
Nieuwe wetgeving beperkt de verhuur van ateliers door wooncorporaties. Gemeenten zijn door wetgeving weer gebonden aan kostprijsdekkende verhuur. Dat leidt tot dilemma's in onze omgang met ateliers. We zijn hierover met woningcorporaties in gesprek met als uitgangspunt het beschikbaar houden van voldoende betaalbare ateliers.

Innovatie en vernieuwing

We zoeken naar nieuwe manieren om broedplaatsen in te richten en te realiseren. Naast het bieden van ruimte aan broedplaatsen, hebben we oog voor de toegevoegde (maatschappelijke) waarde van broedplaatsen voor onze stad en haar economie.

- **We maken plek voor broedplaatsen bij gebiedsontwikkeling**
We betrekken de kansen voor broedplaatsontwikkelingen bij gebiedsontwikkeling, zowel voor tijdelijke als permanente huisvesting. Voor De Suikerzijde is deze ambitie reeds onderdeel van de structuurvisie. We zien voorts kansen bij de ontwikkeling van de Stadshavens en de verdere Eemskanaalzone en de Zernike Campus.
- **We onderzoeken de mogelijkheden voor langere verhuur**
Veel van ons leegstaand vastgoed stellen we maximaal 2 jaar beschikbaar aan leegstandsbeheerders. Om meer zekerheid te bieden voor gebruikers onderzoeken we of er langjariger constructies mogelijk zijn. Een succesvol voorbeeld is de Biotooip (Carex), maar we zien ook kansen aan de Ulgersmaweg en in Hoendiep-Zuid. Daarbij kijken we ook naar de inzet van tijdelijke braakliggende gronden.

- **We maken afspraken met broedplaats- en atelierbeheerders over het garanderen van voldoende doorstroming**
Innovatiekracht van broedplaatsen en ateliers vraagt voldoende toestroom van nieuwe initiatieven en de doorstroming van succesvolle ondernemingen naar de markt. Vaak reguleert dit zichzelf, maar waar nodig gaan we in gesprek met beheerders om deze ontwikkeling te bevorderen.
- **We nodigen de markt uit om met nieuwe concepten voor broedplaatsen te komen**
We verkennen of we voor leegstaand vastgoed de markt kunnen uitdagen om met nieuwe broedplaatsconcepten te komen waarmee we gebiedsontwikkeling en innovatie kunnen aanjagen.
- **We werken samen in een team broedplaatsen**
Vernieuwing begint bij onszelf. Voor een integrale aanpak van broedplaatsen leggen we de verbinding tussen verschillende directies op het thema. Er is een team broedplaatsen ingericht met vertegenwoordigers van Stadsontwikkeling, EZ, Vastgoedbedrijf en DMO. Samen staan we sterker.

Talent en ondernemerschap

Samenwerking is één van de kernwaarden binnen een broedplaats. Door samen te werken en van elkaar te leren kunnen individuele startende creatieve ondernemers en kunstenaars zich verder ontwikkelen in hun vak en in ondernemerschap. We houden daarbij oog voor uitzonderlijk talent.

- **In een klankbordgroep signaleren we ontwikkelingen met koplopers uit het veld**
Uit onze bijeenkomsten met het veld bleek een grote betrokkenheid bij de ontwikkeling van broedplaatsen. We willen eigenaren, beheerders en gebruikers nadrukkelijk betrekken bij de verdere uitwerking van onze aanpak en richten hiervoor een klankbordgroep in.
- **We begeleiden starters bij het opzetten van hun bedrijf/startup en helpen hen zich verder te ontwikkelen**
Vanuit het programma *Founded in Groningen* ondersteunen we startups en scale-ups. We bieden talentvolle jonge creatieve professionals trainingen in ondernemerschap en ondersteuning in de ontwikkeling van hun bedrijfsvoering aan. We gaan creatieve professionals meer verbinden aan bestaande MKB-bedrijven.
- **We ondersteunen talentvolle kunstenaars**
Vanuit onze cultuurnota ondersteunen we nieuwe makers met stipendia en regelingen, gericht op de ontwikkeling van ondernemerschap en artistiek talent. Met onze aanpak broedplaatsen dragen we hieraan bij door werk te maken van de doorstroming in ateliers en de mogelijkheid te onderzoeken van ateliers voor uitzonderlijk talent.
- **We krijgen meer zicht op de gebruikers en hun ontwikkeling**
Met de *Aanpak broedplaatsen* willen we meer zicht krijgen op de manier waarop gebruikers zich binnen een broedplaats, of een keten van broedplaatsen, ontwikkelen. Waar komen ze vandaan, en waar gaan ze naartoe als ze de plek ontgroeien of plek moeten maken voor een nieuw initiatief? Dit inzicht helpt ons om het cultureel en economisch beleid beter af te stemmen op de behoefte.

- **We verbinden onze aanpak aan andere programma's**
 Succesvol broedplaatsenbeleid vraagt om een integrale aanpak. Daarvoor zoeken we de samenwerking met externe partijen, zoals onderwijsinstellingen in het programma *Founded in Groningen*. Met Academie Minerva werken we in een Kennisagenda Innovatiewerkplaatsen aan maatschappelijke vraagstukken die aansluiten bij de ontwikkelingen van onze gemeente. Daarnaast stimuleren we ondernemers om positief bij te dragen aan maatschappelijke vraagstukken en werkgelegenheid, via het Actieprogramma 'Ondernemen met Impact'.
- **We vergroten de zichtbaarheid van broedplaatsen en haar gebruikers**
 Marketing Groningen ziet de creativiteit van de stad als fundamenteel onderdeel van de marketing van de stad en voor het aantrekken van talent. Onder de noemer *Groningen Creative and Resilient City* werken we aan de zichtbaarheid en profilering van creatieve professionals onderling en richting MKB-bedrijven.
- **We faciliteren proactief om de ontwikkeling van broedplaatsen te stimuleren**
 Initiatiefnemers komen de gemeente in verschillende rollen tegen. Vaak als partner, ook als vergunningverstekker, toetsers, belangenbehartiger of belanghebbende. Niet alle initiatiefnemers kennen de weg binnen gemeentelijke regelgeving, of missen de ervaring om te weten hoe 'het spel gespeeld moet worden' om iets voor elkaar te krijgen. Als gemeente willen we open en eerlijk partij zijn voor nieuwe initiatieven. Niet aan de voorkant stimuleren en aan de achterkant frustreren. Binnen de gemeentelijke werkgroep broedplaatsen bewaken we de voortgang van nieuwe initiatieven en denken we mee om drempels te overwinnen.